

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 7Co/117/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5114210659
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 07. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5114210659.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľky: G. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. S. XX/XXX, N. - S., za účasti vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľky: Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, IČO: 42 176 778, so sídlom Nám. legionárov 5, Prešov, proti odporcovi: PROFI CREDIT SLOVAKIA spol. s r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 792 752, právne zastúpený JUDr. Jánom Havlátom, advokátom so sídlom H. A.. č.X, W., o neplatnosť revolvingových zmlúv a vydanie bezdôvodného obohatenia, na odvolanie odporcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 14C/91/2014-122 zo dňa 27. novembra 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd určil, že Zmluvy o revolvingovom úvere č. 8500006584 zo dňa 26.08.2011 a č. 8500006586 zo dňa 26.08.2011, ktoré boli uzatvorené medzi navrhovateľkou a odporcom, sú neplatné. Odporcovi uložil povinnosť vydať navrhovateľke bezdôvodné obohatenie vo výške 934,38 Eur. Navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Okresný súd na základe vykonaného dokazovania zistil, že odporca v zastúpení D. P., ktorá mala konať v mene viazaného finančného agenta Petra Majera, dňa 26.08.2011 uzavrel s navrhovateľkou na základe jej žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru Zmluvu o poskytnutí revolvingového úveru č. 8500006584 a č. 8500006586. Ďalej zistil, že na základe týchto zmlúv odporca navrhovateľke neposkytol celú úverovú sumu dohodnutú v zmluvách, celkovo jej však poskytol prostriedky v objeme 1.489,60 Eur. Neposkytnutý rozdiel predstavovala úhrada za „Dohodu o poskytnutí služby - odklad troch splátok zo zmlúv o úvere“. Okresný súd však zistil, že výška odplaty za odklad splátok predstavovala skoro celú hodnotu odkladaných splátok. Okrem toho, podľa zmluvného znenia sa vôbec nemohlo jednáť o dobrovoľný výber služby alebo dokonca individuálne dojednanú službu, pretože bola súčasťou vopred pripravenej formulárovej zmluvy a dokonca nevyžadovala aktívnu činnosť dlžníka pre jej zvolenie ani neumožňovala jej odmietnutie.

S prihliadnutím na charakter a obsah zmluvného dojednania, podľa názoru prvostupňového súdu nebolo možné hovoriť ani o odplate za službu, pretože tzv. odklad splátok bol skrytým poplatkom spojeným s poskytnutím zmluvy, ktorého výšku odporca vôbec nezohľadnil vo výpočte RPMN a celkových nákladov spojených so splácaním úveru. Pritom z dohodnutej istiny a skutočne vyplatených peňazí bolo zrejmé, že odporca už pri uzavretí zmluvy kalkuloval so zrazením úhrady za dohodnutú službu. Okresný súd uviedol, že nie je možné pochopiť racionálnosť takejto dohody, keď dlžník za možnosť odkladu splátok uhradí sumu skoro rovnajúcu sa súčtu splátok, teda keby dohodu neprijal a okamžite by časť úveru vo výške odplaty uhradil, zostatok úveru by sa znížil s poukazom na vysoké zaťaženie úrokovou sadzbou o viac ako hodnotu troch splátok s výrazným znížením dopadu na zostatok istiny. Dospel preto k názoru, že takáto dohoda je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 Občianskeho zákonníka a podľa § 39 Občianskeho zákonníka je neplatná, pretože zneužíva tieseň dlžníka, jeho snahu získať úver a za poplatok za službu maximálne nevýhodnú pre dlžníka skrýva snahu o zvýšenie „výnosnosti“ úveru.

Pokiaľ išlo o službu revolvingu, odporca vôbec nepreukázal, že by navrhovateľka mala záujem o opakované poskytovanie úveru pri určitom uhradení časti úveru. Okresný súd dokonca zo svojej činnosti ani nezistil, že by v období, kedy bol poskytnutý navrhovateľke úver, takýto poskytoval bez služby revolvingu, prípadne bez „dohody o poskytnutí služby“. Podľa výpovede navrhovateľky a účelu, na ktorý potrebovala úver - úhradu splatnej faktúry za okná, vôbec revolving nepotrebovala ani o tento nežiadala. Odporcom ponúknutý revolvingový úver sa vymyká z charakteristiky revolvingového úveru teóriou ekonómie, a to tým, že navrhovateľka nebola bonitným dlhodobým klientom, ďalej výškou úrokovej sadzby a tým, že nemal ani obvyklé účelové určenie. Okrem toho, nielenže neprepokladal žiadosť dlžníka o poskytnutie prostriedkov, ale klient na úver fakticky ani nemal nárok. Snahou odporcu ako veriteľa bolo neustále úverovať klienta, ktorý sa ukázal schopný splatiť predtým poskytnutý úver, dokonca za horších úverových podmienok, čo okresný súd hodnotil ako pokračovanie v úžere a zároveň aj ako nekalú obchodnú prax, ktorou odporca získaval klientov schopných splácať úver. To, že dlžník mohol vypovedať zmluvu, nepovažoval za argument pre možnosť voľby dlžníka, aby mu nebol poskytovaný ďalší úver, pretože k odstúpeniu by muselo dôjsť ešte počas nesplatenia celého predchádzajúceho úveru, teda dlžník by musel uhradiť viacero splátok naraz, na čo však nemusel mať prostriedky.

Okresný súd poukazuje na takéto nekorektné správanie odporcu - veriteľa, ktoré vykazuje znaky úžery sa stotožnil s názorom navrhovateľky, že zmluvu o úvere je potrebné považovať za neplatný právny úkon, pretože obsah vyhotoveného právneho úkonu nesledoval len poskytnutie úveru a neplatnosť jednotlivých častí zmluvy po ich oddelení neumožňuje zachovať podstatné náležitosti zmluvy o úvere. Obsah zmluvy predložený odporcom sledoval iný cieľ ako len poskytnutie úveru. Za použitia nekalej obchodnej praxe malo dôjsť k jeho cykleniu, opätovnému poskytovaniu bez žiadosti klienta. Pokiaľ by mal súd ponechať v platnosti len zmluvné ustanovenia o poskytnutí úveru bez revolvingu, vzhľadom na porušenie povinnosti zahrnúť do výpočtu RPMN všetky poplatky, mohol by ponechať v platnosti len ustanovenie o povinnosti požičať peňažnú sumu, avšak bez úrokov a odplaty. Uvedené by bolo možné považovať len za pôžičku, nie za úver, teda ani po oddelení absolútne neplatných ustanovení nemožno vyvodiť, že by sa jednalo o úver, prípadne spotrebiteľský úver, teda zmluvný úkon medzi účastníkmi zmlúv o úvere, ktoré boli predmetom skúmania okresného súdu, nemôže byť platným právnym úkonom.

Vzhľadom na absolútnu neplatnosť týchto zmlúv pre rozpor s dobrými mravmi okresný súd rozhodol o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia. Mal preukázané, v akom rozsahu boli zo strany odporcu navrhovateľke na základe úverových zmlúv poskytnuté finančné prostriedky, ako aj koľko z finančných prostriedkov z nich uhradila. Nepovažoval za dôvodnú námietku premlčania tohto nároku vnesenú odporcom.

O náhrade trov konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.. Navrhovateľka ako úspešná účastníčka mala právo na náhradu trov konania, ktoré si však neuplatnila, preto jej túto náhradu nepriznal.

Odporca podal v zákonom stanovenej lehote proti tomuto rozsudku odvolanie, ktorým sa domáhal jeho zmeny tak, že žalobný návrh navrhovateľky bude zamietnutý. Namietal nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom. Označil za absurdnú jeho právnu argumentáciu, že z dôvodu nesprávneho výpočtu RPMN by bolo možné úver považovať za bezúročný a bez poplatkov, pričom by v tom prípade už nešlo o spotrebiteľský úver ale o pôžičku a teda neplatný právny úkon. Zdôraznil, že okresný súd na zistený skutkový stav aplikoval nesprávnu právnu normu, a to ustanovenia zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý však bol účinný len do 01.06.2010 a bol nahradený zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Podľa § 25 ods. 1 tohto nového zákona právne vzťahy, ktoré vznikli pred 01.06.2010 na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere sa spravujú podľa doterajších predpisov, ak tento zákon v ods. 2 neustanovuje inak. Nakoľko právne vzťahy medzi účastníkmi konania boli založené zmluvami zo dňa 26.08.2011, spravujú sa tieto ustanoveniami nového zákona o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z. a nie zákonom č. 258/2001 Z. z., ktorý bol aplikovaný okresným súdom. Podľa ustanovení tohto právneho predpisu spotrebiteľským úverom je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere aj vo forme pôžičky (§ 1 ods. 2 citovaného zákona). Právny názor okresného súdu o tom, že pôžička nemôže byť spotrebiteľským úverom, je priamo v rozpore s týmto zákonným ustanovením. Ak okresný súd dospel k záveru, že právny vzťah medzi účastníkmi konania nie je založený zmluvou o spotrebiteľskom úvere, potom nie je zrejmé, na podklade čoho dospel k záveru, že ide o právny vzťah regulovaný právnymi normami upravujúcimi ochranu spotrebiteľa.

Ďalej poukázal odvolateľ na ust. § 11 ods. 1 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z. z.. V zmysle tejto právnej úpravy, ak zmluva obsahuje nesprávne uvedený údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, zmluva je platným právnym úkonom, avšak poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Uvedenú obdobnú právnu úpravu obsahovalo aj ust. § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z., ktorú však okresný súd v napadnutom rozhodnutí ani len necitoval. Nepostupoval tak zákonom stanoveným spôsobom, pokiaľ spotrebiteľské úvery, ak dospel k záveru o nesprávnom údají RPMN, neprehlásil za bezúročné a bez poplatkov, ale pokúšal sa túto skutočnosť spájať so záverom, že sa vôbec nejedná o spotrebiteľský úver, ale o neplatný právny úkon. Ďalej uviedol, že okresný súd žiadnym spôsobom v odôvodnení napadnutého rozhodnutia neuvádza, ako dospel k záveru, že výška RPMN je nesprávna, alebo aspoň to, ktoré všetky poplatky považoval za zahrnuté do výpočtu RPMN uvedenej v revolvingových zmluvách, resp. aká je skutočná a správna výška RPMN po zohľadnení údajného „skrytého“ poplatku. Navyše podľa § 19 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. RPMN spotrebiteľského úveru sa vypočíta podľa vzorca uvedeného v prílohe č. 2 tohto zákona. Okresný súd však tento predpis vôbec neaplikoval, nemohol teda ani vychádzať zo vzorca uvedeného v tejto prílohe. Je potom zrejmé, že akýkoľvek iný než v zákone uvedený spôsob výpočtu, ktorý súd použil, ho musel viesť k nesprávnemu výsledku a v dôsledku toho i k nesprávnemu skutkovému záveru o výške RPMN.

Odhladnuc od týchto skutočností odôvodnenie okresného súdu je samo o sebe v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p., nakoľko uvedené skutkové závery nevyplývajú ani z jedného z dôkazov, ktoré boli okresným súdom vykonané.

Navrhovateľka a vedľajší účastník vo vyjadrení k odvolaniu odporcu navrhli rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť. Namietali, že spolu s argumentáciou o dobrých mravoch odporca súd zavádza, aj pokiaľ ide o nemožnosť vyhlásenia neplatnosti zmluvy z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Takáto argumentácia je pritom v priamom rozpore s § 39 Občianskeho zákonníka a tiež § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Odporca konal preukázateľne v rozpore so záujmami navrhovateľky a v rozpore s posudzovaním jej schopností. Odporca sa dopustil nekalej obchodnej praktiky pri skúmaní bonity spotrebiteľa, mal zobrať do úvahy celkovú finančnú situáciu žiadateľa o úver, ako aj informácie o jeho úverovej minulosti a schopnosti uhradiť minulé záväzky. Zmluva obsahuje početné neprijateľné zmluvné podmienky a nielen pre rozpor odplaty s dobrými mravmi, ale aj pre početné neprijateľné podmienky ako celok je neplatná. Rovnako je v celom rozsahu dôvodný aj nárok navrhovateľky na vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu neplatnosti zmluvy.

Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O.s.p. zrušil a podľa ods. 2 tohto zákonného ustanovenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Vychádzajúc z obsahu podaného odvolania, krajský súd sa vecou zaoberal najskôr v rovine jej právneho posúdenia. Právne posúdenie veci je všeobecne nesprávne, ak súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo právnu normu síce správne určenú nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že okresný súd pri právnom posúdení veci aplikoval ustanovenia zákona č. 258/2001 Z. z. v znení k dátumu uzavretia zmluvy. V prejednávanej veci sa navrhovateľka domáhala neplatnosti zmlúv o revolvingovom úvere uzatvorených s odporcom dňa 26.08.2011. K tomuto dátumu zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch bol už zrušený a nahradený zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách, ktorého účinnosť nastala dňa 01.06.2010. Za dôvodnú tak odvolací súd považoval námietku odvolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci okresným súdom. Je síce pravdou, že znenie ustanovení novšieho právneho predpisu sa čiastočne zhoduje aj so znením ustanovení zákona č. 258/2001 Z. z., to však nič nemení na závere, že prvostupňový súd aplikoval nesprávne ustanovenia právneho predpisu, ktorý sa na danú vec nevzťahoval.

Za opodstatnenú považoval odvolací súd aj námietku odporcu o nelogickosti záveru okresného súdu, že vzhľadom na porušenie povinnosti odporcu zahrnúť do výpočtu RPMN všetky poplatky (poplatok za dohodu o poskytnutí služby) bolo by možné zmluvný úkon medzi účastníkmi zmluvy o úvere považovať len za pôžičku, preto nemôžu byť uvedené úvery platným právnym úkonom.

Ako správne uvádzal odvolateľ, neuvedenie RPMN v zmluve o spotrebiteľskom úvere, prípadne uvedenie nesprávnej výšky má za následok posúdenie spotrebiteľského úveru ako bezúročného a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z.). Nespôsobuje však táto skutočnosť neplatnosť celého právneho úkonu.

Rovnako je možné prisvedčiť navrhovateľovi, že okresný súd svoje závery o nesprávnej výške RPMN, a to aj vzhľadom na nesprávne právne posúdenie veci dostatočne nezdôvodnil. Spôsob výpočtu RPMN je v zákone presne špecifikovaný, pokiaľ okresný súd dospel k záveru o nesprávnosti tohto výpočtu, mal vychádzať aj z tohto zákonného „vzorca“. Jeho právny záver o nesprávnom určení výšky RPMN je z tohto dôvodu nepreskúmateľný.

Na základe vyššie uvedených skutočností krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní okresný súd vec právne posúdi v zmysle ustanovení zákona č. 129/2010 Z. z. v znení platnom a účinnom v čase vzniku záväzkovoprávných vzťahov medzi účastníkmi konania. Pri svojom rozhodovaní bude vychádzať z právneho záveru prezentovaného odvolacím súdom o posúdení platnosti právneho úkonu a o vplyve čiastočných dôvodov neplatnosti na platnosť celého právneho úkonu. Vec opätovne prejedná a rozhodne, svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby spĺňalo zákonné náležitosti vyplývajúce z ust. § 157 ods. 2 O.s.p.. V novom rozhodnutí zároveň rozhodne o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e prípustné.